

กฎหมายการแข่งขันทางการค้า กับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ซึ่งจะมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 คือ การรวมกันเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันของชาติในอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชาและบรูไน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 เรื่อง คือ 1) การเปิดตลาดและฐานการผลิตเดียว 2) การสร้างอาเซียนให้เป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3) การพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกอาเซียน 4) การเชื่อมโยงอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก ผลของการรวมกลุ่มดังกล่าวจะทำให้อาเซียนมีประชากรรวมกันถึง 600 ล้านคน มีศักยภาพในการบริโภคมากขึ้น เพิ่มอำนาจต่อรองกับคู่ค้า มีศักยภาพในการแข่งขันสูงขึ้น และดึงดูดเงินลงทุนเข้าสู่ภูมิภาคมากขึ้น

ความสำคัญของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า

การรวมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุนในระดับภูมิภาค หมายความว่า บริษัทใด ๆ สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจในภูมิภาคอาเซียนได้ โดยปราศจากอุปสรรคด้านการค้าและการลงทุน ดังนั้น เพื่อให้การเปิดเสรีนำมาซึ่งประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีกฎหมายเป็นเครื่องมือบังคับให้เป็นไปตามเป้าหมาย และกฎหมายสำคัญฉบับหนึ่ง คือ กฎหมายการแข่งขันทางการค้า ซึ่งถือเป็นธรรมนุญการค้า อันจะทำให้นักลงทุนต่างชาติมั่นใจว่าตลาดอาเซียนเปิดสำหรับผู้แข่งขันรายใหม่ให้เข้ามาแข่งขันได้อย่างเสรี และมีกลไกกำกับมิให้พฤติกรรมจำกัดการแข่งขัน บิดเบือนการแข่งขันที่เป็นธรรม ในขณะเดียวกัน กฎหมายยังช่วยปกป้องวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอาเซียน ให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดและสามารถแข่งขันอย่างเป็นธรรมกับบริษัทขนาดใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มทุนจากต่างประเทศได้

เป้าหมายหลักในการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

การนำกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามาบังคับใช้มีวัตถุประสงค์ เพื่อกำกับให้การแข่งขันทางการค้าในประเทศเป็นไปอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยอาจยอมให้ธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ในประเทศมีอำนาจเหนือตลาดภายในประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดโลกได้ เพียงแต่กฎหมายจะควบคุมพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาด มิให้ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิด หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการแข่งขันและผู้บริโภค โดยการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างเข้มแข็งจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศในด้านของการจัดสรรทรัพยากรในการผลิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้มีผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ เข้าสู่ตลาด เพิ่มจำนวนการจ้างงาน และกระจายรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าและบริการได้อย่างหลากหลายในราคาที่ถูกลง

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าในอาเซียน

บทบัญญัติที่สำคัญของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่เป็นสากล คือ ห้ามการใช้อำนาจตลาดโดยไม่เป็นธรรมของผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาด ห้ามการตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อลดหรือจำกัดการแข่งขัน ห้ามการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการผูกขาด ทำลายหรือจำกัดการแข่งขันสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน ตามแผนงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC Blueprint กำหนดไว้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนต้องมีนโยบายหรือกฎหมายการแข่งขันมาบังคับใช้ภายในปี 2558 ปัจจุบันมีเพียง 5 ประเทศจาก 10 ประเทศ ที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า (Comprehensive Competition Law) คือ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ มาเลเซีย ส่วนประเทศที่เหลืออีก 5 ประเทศ อยู่ในช่วงการพิจารณาร่างกฎหมายการแข่งขันทางการค้า หรือริเริ่มนโยบายเพื่อให้มีกฎหมายดังกล่าว

มาตรการรองรับในการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า ภายใต้ขอบเขตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมการค้าภายใน ในฐานะหน่วยงานบริหารการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของไทย อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ในประเด็นที่จะส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การกำหนดเกณฑ์การรวมธุรกิจ การปรับปรุงมาตรา 4 ซึ่งเดิมยกเว้นไม่ใช้บังคับรัฐวิสาหกิจเป็นบังคับใช้กับรัฐวิสาหกิจที่ประกอบธุรกิจแข่งขันกับเอกชน ดำเนินการของผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาด บทลงโทษ เป็นต้น เพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัย เหมาะสมกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น และสภาวะตลาดสินค้าและบริการที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นตลาดการค้าที่ไร้พรมแดน

